

Mogens Wöldike og grammofonen.

Wöldike var tidligt klar over grammofonpladens potentiale. Hans første to plader er med Palestrinakoret fra 1928. På ene, en 12" plade, finder vi Gabrieli's 12-stemmige "Benedictus" og den 4-stemmige Palestrina-motet "Sicut cervus desiderat ad fontem", og på den anden, en 10" plade, Praetorius' udsættelse af "En Rose så jeg Skyde" og Kingo's "Hører til, I høje Himle". Derefter skal vi frem over midten af 1930erne, før Wöldike for alvor begynder at gøre sig gældende som dirigent på grammofonplademediet - naturligt nok fortrinsvis som kordirigent. Der er indspilninger med både Madrigalkoret og Københavns Drengekor. Repertoiret var centreret omkring den sene renaissance og den tidlige barok. Til de kendteste optagelser hører Buxtehudes kantater "Send hid din Engel" fra 1936 og "Was mich auf dieser Welt Betrübt" fra 1940. Men til de mest elskede hørte indspilningen fra 1939 af: "Morgensang" af Gade's "Elverskud" og "Olufs Ballade", ligeledes af "Elverskud". Her medvirker foruden Københavns Drengekor også Det unge Tonekunstnerselskabs Orkester og Aksel Schiøtz. Denne plade opnåede en helt unik popularitet og solgtes i et meget stort antal eksemplarer. Den holdt sig i kataloget og i forretningerne helt frem til midt i 1950erne, hvor 78omdr pladens æra var omme. Men også Mozarts "Ave Verum" med Drengekoret og "Alleluia" af "Exultate, Jubilate" med Karin Munk som solist fra 1943 opnåede en betydelig popularitet. I 1943 indspillede Wöldike med Drengekoret stykker fra samlingen "Pratum spirituale" fra 1620 af Mogens Pederssøn: "Kyrie i Påsken", "Aleneste Gud i Himmerig", "Ad te levavi", "Med konning David Klage" samt "Nu bede vi den Helligånd", inden han på grund af nazisternes jødeforfølgelser rejste til Sverrig med sin kone, der var af jødisk afstamning.

Efter krigen genoptog Wöldike hurtigt indspilningsarbejdet. Allerede i 1945 med Buxtehude's "Aperite mihi Portas" og i 1948 Gabrieli's "Jubilate Deo" for 8-stemmigt kor, Schütz's "Selig sind die Toten" for 6-stemmigt kor og en nyindspilning af Gabrieli's "Benedictus" samt Buxtehude's Missa Brevis, alle med Madrigalkoret.

Bortset fra få undtagelser som Elverskud-pladen, må man sige, at der er tale om, hvad vi i dag vil kalde smalt repertoire. Men i slutningen af 1940erne begynder Wöldike at udvide sit felt. Han fik dannet et kammerorkester, der ganske vist skulle spille barokmusik, men dog musik med appel til et større publikum, og med "Slotskirkens Kammerorkester" indleder Wöldike indspilningen af Bach's Brandenburgkoncerter og ligeledes koncerten for violin, obo og orkester samt d-moll koncerten for to violiner og orkester. Også en concerto grosso af Corelli bliver indspillet.

På længere sigt viste det sig umuligt at holde Slotskirkens Kammerorkester kørende, og Wöldike begynder at indspille med Radioens Kammerorkester, der som omtalt faktisk blev til på hans foranledning, og her kunne han selv vælge sine musikere fra Radiosymfoniorkestret og således fremelske sit klangideal. Med dette orkester bliver det til adskillige plader, både i 78omdr-æraen og senere også i Long-Playing tiden. Fra 78 perioden skal blot nævnes Haydn's symfoni No.91, der kan høres på Dette CD-sæt, et par sinfonier af den svenske barokkomponist Johan Roman, en obokonzert af Telemann og den meget vellykkede optagelse af Bach's kantrate "Ich habe genug" - med den svenske baryton Bernhard Sønnerstedt som solist. Wöldike havde mødt Sønnerstedt i Sverrig i løbet af sit ophold der under krigen, og Sønnerstedt indspillede adskillige plader i Danmark akkompagneret af Folmer Jensen, formentlig som en følge af sit samarbejde med Wöldike.

Da Lp'en efterhånden blev det fremherskende grammofonmedie, fortsatte Wöldike indspilningen af Bach's Brandenburg koncerter og orkestersuiterne, men der begynder også blandt indspilningerne at optræde både repertoire fra klassikken og værker af Carl Nielsen, der var blandt hans lærere, og med hvem han havde samarbejdet om flere udgivelser. Mest berømt blandt disse sidste er Violinkoncerten med Menuhin som solist, men også "Fynsk Forår" var meget spillet. Af det klassiske repertoire skal blot nævnes Mozart's Klarinetkoncert med den franske klarinettist Louis Cahuzac som solist samt d Haydn's D-dur cellokoncert, som er med på denne CD-udgivelse.

Det romantiske repertoire var aldrig centralt for ham, men der findes dog en glimrende indspilning af I. P. E. Hartmann's 1. symfoni og ouverturen til "Yrsa" i serien "Dansk Musik Antologi".

Udover denne lange række af plader havde Wöldike i slutningen af 1940erne en her i Danmark ret ukendt pladeproduktion for et lille amerikansk forlag, "The Gramophone Shop". Dette forlag havde specialiseret sig i pladeudgivelser med renaissancemusik og præ-Bach barokkompositioner. For dette forlag blev der produceret ca. 35 78omdr plader, fortrinsvis beregnet for det amerikanske marked. Hovedkræfterne var Wöldike og organisten Finn Viderø. De er alle indspillet i Danmark og kunne også købes her, men dels var interessen for repertoiret ikke stor, og dels var markedsføringen så lidet iøjnefaldende, at selv det beskedne publikum, der måtte have interesse for dem, kun sjældent blev opmærksom på deres eksistens.

Wöldike havde en betydelig international reputation, og han fik derfor muligheder for dels at indspille og dels også at få udgivet plader med Radiokammerorkestret i udlandet, f.eks. de her foreliggende Haydn-indspilninger. En indspilning af Haydn's såkaldte "Heiligmesse" med Københavns Dreng- og Mandskor med det Kongelige Kapel udkom ligeledes internationalt i samarbejde med The Haydn Society i USA

I begyndelsen af 1950erne indspillede Wöldike flere store korværker med internationalt kendte solister i Wien. Størst er Bach's Matthæus-passion med Wiener Statsoperaens Orkester og med bl.a. Teresa Stich-Randall og Walter Berry som solister. Med samme orkester indspillede han Haydn's "Skabelsen" også med bl.a. Stich-Randall samt Anton Dermota og Paul Schöffler som solister. Det blev også til tre plader med Haydn's seks sidste store London-Symfonier, No. 99 – 104.

Der findes ikke nogen diskografi over indspilninger dirigeret af ham, eller som han medvirker i, og nærværende lille gennemgang gør på ingen måde krav på at være udtømmende. Tanken med den er blot at demonstrere Wöldikes musikalske bredde og hans talent for at nyttiggøre sine kontakter både i Danmark og i udlandet. Mange indspilninger foretoges i Wien, men også i England udfoldede han sin dirigentvirksomhed og blev transmitteret af BBC.

Sammenfattende kan man konstatere, at Wöldike uden sammenligning er dén danske dirigent, der har langt den største pladeproduktion i udlandet overhovedet, og ingen anden dansker kommer blot tilnærmelsesvis i nærheden af ham.

Mange af de ældre plader er i dag mindre interessante, men hans Haydn-indspilninger står med en klarhed og en autoritet, som også taler til lytteren af i dag, og som stadig virker lige så friske, som de gjorde for 60 år siden. Jeg husker stadig radioudsendelser med netop Haydn-symfonier - og måske især "Schöpfungsmesse" - som højdepunkter blandt transmissionerne i 1960erne, og efter min bedste overbevisning er det i sine Haydn-fortolkninger, han nåede det ypperste i sin karriere som orkesterdirigent.

Mogens Wöldike

Mogens Wöldike, 1897 – 1988, indtog gennem mere end et halvt århundrede en central plads i dansk musikliv. Han gjorde sig gældende på en lang række områder, indenfor kirkemusikken både som organist og måske især som kordirigent. Han havde dertil et omfattende virke som orkesterdirigent, organisator og igangsætter inden for et væld af musiklivets facetter.

Wöldike blev student i 1915 og tog allerede året efter organisteksamen som privatist ved Det kgl. danske Musikkonservatorium. Da han i 1920 tog magistergraden ved Københavns Universitet, var han især præget af Thomas Laubs tanker om musikken i kirken. Året efter fik han stilling som kantor ved Holmens Kirke, hvor Laub var organist, og i 1925 overtog han organistembedet ved kirken. Han havde allerede i 1922 været med til at stifte selskabet Dansk Kirkesang, hvor han i 1927 afløste Laub som formand.

Allerede i 1922 stiftede Wöldike Palestrinakoret, hvis mange koncerter både i ind- og udland viste, at han på få år havde skabt et ensemble med et niveau, der næppe nogensinde før var hørt i Danmark. I 1922 blev Radioens kor oprettet, og da mange af Palestrinakorets medlemmer naturligt fik plads her, nedlagdes Palestrinakoret og W. blev i 1937 leder af det, der dengang hed Radioens Madrigalkor med i alt 28 medlemmer. Koret fik især til opgave at opføre værker for a capella kor.

Sideløbende med dette korarbejde inspireredes Wöldike af bl. a. Thomanerkoret i Leipzig og King's Colleges Choir i Cambridge, og allerede i 1924 blev Københavns Drengekor stiftet på hans initiativ. Som følge af hans indflydelse omdannede Københavns Kommune en af kommunens skoler til en særlig sangskole, som under navnet Sct. Annæ Gymnasium stadig fungerer i bedste velgående.

Da Christiansborg Slotskirke i 1931 overgik til sognekirke, var det Wöldike, der indtog pladsen ved orglet. Han knyttede drengekoret til kirken som dens kor og afholdt utallige kirkemusikaftener med denne besætning. Denne praksis fortsatte i Frue Kirke, efter at W. i 1959 overtog embedet som Domorganist. Kirkemusikaftenerne, der præsenterede et repertoire, der stort set var ukendt for et dansk publikum, udviklede sig allerede før krigen til også at omfatte større værker som "Skabelsen" af Haydn med orkester, og W. høstede gennem disse koncerter de erfaringer som orkesterdirigent, der senere skulle blive af stor betydning både for ham selv og musiklivet i almindelighed.

I 1943 måtte Wöldike og hans hustru, der var af jødisk afstamning og i nazisternes søgelys, rejse til Sverrig. Her blev han hurtigt knyttet til Radiotjänst både som kor- og orkesterdirigent i navnlig Haydn og Mozart repertoire.

Hjemme igen efter krigen fik Wöldike efterhånden mere og mere arbejde i Radioen, hvor koret i 1948 nyorganiseredes, og hvor Radiokammerorkestret i 1949, efter indførelsen af dobbeltprogrammer med bl.a. W. som initiativtager, blev dannet. I 1950 blev W. fastansat som kor- og orkesterdirigent ved radioen og opnåede i realiteten derved med Kammerorkesteret at få sit eget orkester. Han kunne her håndplukke sine medlemmer i Symfoniorkestret og dermed arbejde målrettet på at virkeliggøre sine klangidealer. Naturligvis kunne det i længden ikke undgås, at denne politik førte til en vis klikedannelse og murren i orkesterhierarkiet. Men fremragende resultater opnåede han, og gennem adskillige turneer slog han også internationalt sit ry fast.

Også ved adskillige udgivelser har Wöldike haft mere end én finger med i spillet. Mest kendte er Folkehøjskolens Melodibog og Den danske Koralbog.

Sine organisatoriske evner anvendte han til at bringe fast grund og levedygtighed til sine nyskabelser. Han ejede den gave at kunne fremlægge gennemtænkte planer overbevisende for rette vedkommende. Han kunne som få vinde sine medarbejdere for sine projekter, og hans kunstneriske integritet borgede altid for kvaliteten.

Wöldike har gennem årene modtaget en lang række priser og anerkendelser. Her skal nogle få nævnes: Ingenio et Arti i 1948. Udnævnelsen i 1950 til medlem af Kungliga svenska musikaliska Akademien som anerkendelse af hans indsats i Sverrig under krigen. Carl Nielsen Prisen i 1957 og i 1976 Sonnings Musikpris. I 1965 udnævntes Wöldike til æresdoktor ved Københavns Universitet, og i 1976 blev han, i forbindelse med den store USA-turne med Drengkoret i anledning af 200året for uafhængigheden, æresborger i Kentucky.